

Konjunktur- rapport

Företagens
ekonomiska
läge förbättras

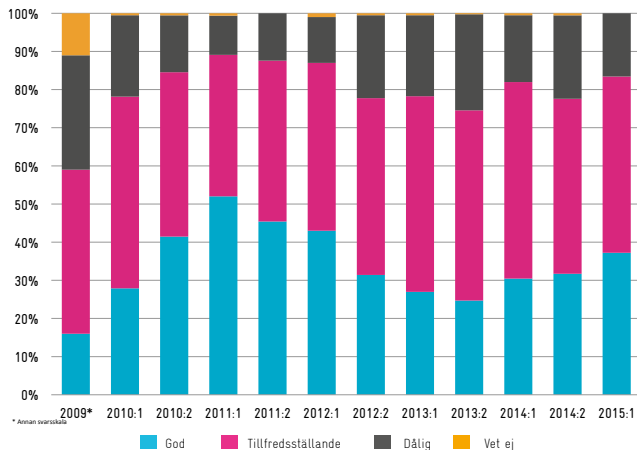
Mars 2015

SVERIGES INGENJÖRERS KONJUNKTURRAPPORT

Sveriges Ingenjörer har 142 000 medlemmar som bidrar till att utveckla Sverige. Våra ingenjörer finns inom akademien, den offentliga och den privata sektorn. I den privata sektorn är en stor andel av ingenjörskåren organiserad genom akademikerföreningar ute på företagen. Föreningarna drivs av en lokal styrelse med en ordförande och är starka inom industri- och tjänstesektorn. Det är ordföranden i de lokala föreningarna som svarar på enkäten om företagets konjunkturläge. Totalt ingår 665 ordföranden i enkäten. Ordföranden är som spindeln i nätet som binder samman den dagliga verksamheten ute på fältet bland medlemmarna och som har direktkontakt med företagets ledning och styrelse. I sin roll i olika utvecklingspositioner har ordförandena ett marknadsperspektiv men också en insikt i den framtida utvecklingen för företaget.

De citat som är införda kommer från Sveriges Ingenjörers förtroendevalda på några av de största exportföretagen i Sverige.

Vilken är din samlade bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtroendevald?

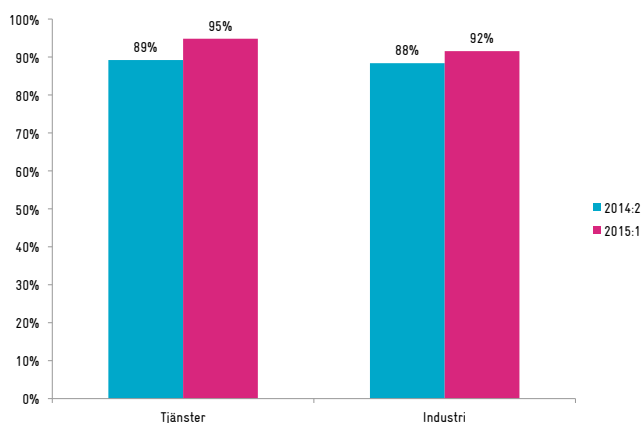

FÖRETAGENS EKONOMISKA LÄGE FÖRBÄTTRAS

Bedömningen från de förtroendevalda både inom industri- och tjänstesektorn är att konjunkturen har utvecklats i en positiv riktning det senaste halvåret. En stor majoritet upplever att konjunkturen är god eller tillfredsställande. Jämförelsen mellan januari 2015 och föregående mätning i september 2014 visar att det är fler nu som upplever att ekonomin på företaget är god eller tillfredsställande. De som anser den är god har ökat från 32 procent till 37 procent. De som anser konjunkturen är dålig har minskat från 22 procent till 17 procent. De som anser konjunkturen är tillfredsställande är ungefär hälften eller 46 procent vilket är oförändrat med föregående mätning.

Totalt är det 83 procent som anser att ekonomin är god eller tillfredsställande och 17 procent som anser att den är dålig. Motsvarande siffror för oktober var 78 procent som ansåg den var tillfredsställande eller god och 22 procent som ansåg den var dålig.

Hur tror du den ekonomiska situationen för företaget ser ut det kommande halvåret jämfört med hur det ser ut idag?
Andel som svarat "Bättre" eller "Oförändrat"

DEN EKONOMISKA SITUATIONEN STÄRKS YTTRELLIGARE

Framtidstron i både industri- och tjänstesektorn är fortsatt positiv för det närmaste halvåret. 88 procent inom industrin anser att ekonomin är oförändrad eller bättre och anser att den kommer att öka till 92 procent det kommande halvåret. Framtidstron är lite starkare inom tjänstesektorn och ökar från 89 procent till höga 95 procent det kommande halvåret.

VARUEXPORTEM ÖKADE MED TRE PROCENT JÄMFÖRT MED FÖREGÅENDE ÅR

Varuexporten ökade med tre procent från 1 091 miljarder kronor 2013 till 1 125 miljarder kronor 2014. De största exportländerna för svenska produkter är Norge, Tyskland, Storbritannien, Finland, Danmark och USA. Störst ökning i exportvärde hade Storbritannien med ca 9 miljarder kronor följt av USA med 8 miljarder.

INVESTERINGSLÄGET GER POSITIVT NETTO FÖR FÖRSTA GÅNGEN PÅ SEX ÅR

En jämförelse mellan direktinvesteringar i Sverige och svenska företags investeringar utomlands visar på ett positivt netto 2014 för första gången på sex år. Direktinvesteringsflödet är det högsta sedan 2008 och ligger på 115 miljarder kronor för de tre första kvartalen 2014 med ett positivt netto på drygt 6 miljarder. De största direktinvesteringssländerna är Tyskland, Nederländerna och Finland. De största investeringsområdena är teknologi samt högteknologisk och kunskapsintensiv produktion. Nettoutflödet för perioden 2009-2013 låg på 742 miljarder kronor.

SAMMANFATTNING: LJUSET I TUNNELN!

Enligt de förtroendevalda som är ingenjörer i en utvecklingsställning inom företagen och representerar 665 företag inom industri- och tjänstesektorn ser de ljuset i tunneln och att företagets ekonomi idag är bra och bättre än föregående mätning i september 2014. Nio av tio inom industri- och tjänstesektorn bedömer att företagets situation det kommande halvåret stärkts ytterligare. Sveriges Ingenjörers bedömning är att det skett en vändning och att de företag som verkar i konkurrens på den internationella marknaden nu ser ljuset i tunneln. Statistik från SCB på exporten och Kommerskollegium avseende investeringarna vidimerar bilden.

STARK UTVECKLING FÖR KEMIINDUSTRIFÖRETAGEN

Kemiföretagen har haft en starkt positiv utveckling det senaste halvåret. De förtroendevalda upplever en ökning från 71 procent som tyckte att konjunkturen var god eller tillfredsställande i september 2014 till 95 procent som tyckte att den var god eller tillfredsställande i januari 2015. Instieg i nya marknader bidrar till den positiva utvecklingen.

OMSTRUKTURERING GER FRAMTIDSTRO INOM SKOGS-INDUSTRIFÖRETAGEN

Enligt de förtroendevalda har konjunkturen i skogsindustrin också utvecklats i positiv riktning. Bedömningen i skogsindustrin har gått ifrån 76 procent som i september tyckte att konjunkturen var god eller tillfredsställande till 87 procent som tyckte det ekonomiska läget var gott eller tillfredsställande i januari. Skogsindustrin har genomgått en stark omstrukturering som nu har slagit igenom och bidrar till en positiv utveckling.

STÅL- OCH METALL

En sektor där en lägre andel av de förtroendevalda bedömer den ekonomiska situationen som god eller tillfredsställande är inom stål- och metall. Inom stål- och metall är det 64 procent som bedömer konjunkturen som god eller tillfredsställande i januari mot 59 procent i september.

KOMMUNALA ENERGIFÖRETAGEN*

De kommunala energiföretagen anser att konjunkturen har försämrats. Från att 100 procent ansåg att konjunkturen var god eller tillfredsställande i september anser nu 75 procent det och 25 procent anser att konjunkturen är dålig.

*Företagen är bolag som ägs av kommuner och lands-ting.

POSITIV UTVECKLING INOM TJÄNSTESEKTORN

Uppgången och utvecklingen inom industrisektorn bidrar också till en positiv ekonomisk utveckling inom tjänstesektorn som helhet. De 75 procent som bedömde att den ekonomiska situationen var god eller tillfredsställande i september 2014 har nu ökat till 83 procent i januari.

”Verksamheten går bra med goda ekonomiska resultat. Det vi kan se nu är resultatet av ett långsiktigt förändringsarbete, där medarbetarna har levererat resultat. Personalens kompetens och insatser skapar, under sakkunnig ledning, förutsättningar för utveckling och förnyelse. Vi kan också se att våra produkter är efterfrågade inom nya marknadssegment.”

Jan R. Eek, Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB

”Skogsindustrin har haft en stor omställning från tidnings- och finpapper till andra papperskvaliteter. Efterfrågan har där minskat kraftigt på grund av ett ändrat beteende. Konsumenter av tidningar använder nu istället läsplattor och annan digital teknik för att ta till sig information.

Här har en stor omstrukturering skett de senaste åren, ineffektiva pappersmaskiner har lagts ned, andra har byggts om för alternativa kvaliteter. Botten verkar ha passerats och siffrorna pekar nu uppåt igen.

På samma sätt har den digitala tekniken också påverkat konsumenternas sätt att handla och köpa varor, där mer och mer köps på nätet. Detta bidrar till en ökad efterfrågan på kartong och förpackningar, som gynnar skogsindustrin i Sverige.

Marknaden fokuserar mer och mer på miljöeffekter. De ”gröna” jämförelseparametrar som tas fram gynnar också vår industri. Vi är duktiga på miljötänkandet i svensk skogsindustri och kommer att kunna utnyttja detta ännu mer i framtiden i konkurrensen med fossila alternativ inom områden som el, värme, plaster etc.

Sammantaget gör dessa marknadskrafter att konjunkturen utvecklas positivt för skogsindustrin som helhet.”

Staffan Berg, Iggesund Paperboard AB

BRANSCHOMRÅDET TEKNIK OCH DESIGN LIGGER HÖGT

Inom branschområdet teknik och design märker de förtroendevalda en förstärkt utveckling från en relativt hög nivå på 80 procent i september till 91 procent i januari.

LITE SVAGARE UTVECKLING INOM IT-SEKTORN MEN POTENTIAL FÖR FRAMTIDEN

Konjunkturen inom IT-sektorn har inte förbättrats under perioden januari till september. 68 procent av de förtroendevalda bedömer att konjunkturen var god eller tillfredsställande i september till samma nivå i januari. Här har också stora varsel skett inom Sony Mobile och Ericsson.

För framtiden finns det dock potential då Sverige ligger på tredje plats i världen när det gäller användningen av IT inom näringslivet.

Näringsdepartementet har beslutat om en bredbandsstrategi för Sverige som innebär att ambitionen är att år 2020 ska 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s. För att förverkliga strategin krävs investeringar de kommande åren på cirka 50 miljarder kronor visar en rapport från 2014. Detta innebär också potential för ökat IT-användande och ökad kunskap. Branschen satsar på rekryteringsinsatser då ett mål är att ytterligare 40 000 personer ska anställas fram till 2020. Samtidigt bidrar den snabba utvecklingen till att produktion med lägre kunskapsinnehåll kommer att slås ut i Sverige.

"Vi ser en positiv utveckling på marknaden för Sweco och har en god beläggning i företaget framför allt genom större infrastrukturprojekt i Göteborgs- och Stockholmsregionen"

Peter Blomquist, Sweco TransportSystem AB

"Denna organisation verkar i en traditionell bransch men har lyckats sätta sig på kartan som ett innovativt och framåtsträvande företag. Genom ett stort fokus på ansvarstagande och hållbarhet attraherar man den unga, medvetna generationen talanger. Ett tydligt ledarskap skapar engagerade medarbetare och positiva ambassadörer, där den enskilda medarbetaren ser sitt bidrag till företagets framgång."

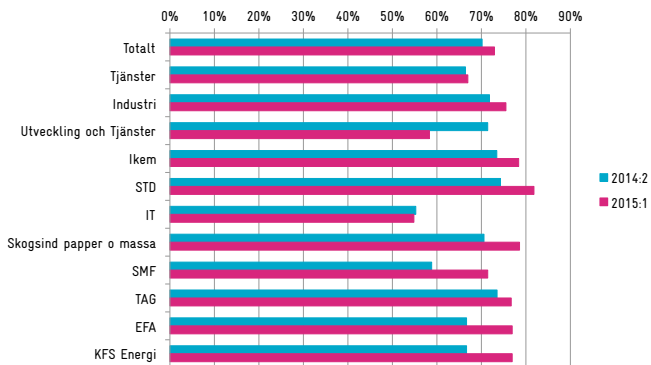
Joachim Pettersson, Boliden Mineral AB

(Boliden har tilldelats utmärkelsen Årets Innovatör genom företaget Universum).

"Vi satsar långsiktigt på att kompetensutveckla företagets ingenjörer för att bibehålla det försprång vi har på den marknad som vi jobbar med. För oss handlar det om att vara internationellt konkurrenskraftiga inom affärssystem. Vi ser idag en tillväxt inom vår marknad."

Åke Pettersson, IFS Sverige World Operations AB

Andel som svarar att antalet tjänstemän ökat eller varit oförändrat det senaste halvåret

POSITIV UTVECKLING FÖR INGENJÖRSJOB BEN

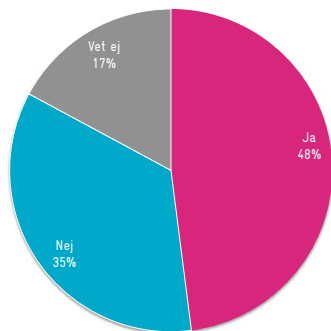
De förtroendevalda pekar också på en positiv utveckling för ingenjörsjobben. Andelen tjänstemän inom industrin som oförändrat är anställda eller nyanställda under perioden har ökat från 71 procent till 76 procent det senaste halvåret. Inom tjänstesektorn har andelen tjänstemän som oförändrat är anställda eller nyanställda under perioden ökat från 66 procent till 67 procent.

SVÅRT ATT REKRYTERA INGENJÖRER MED RÄTT KOMPETENS

En följdfråga gällde möjligheten att rekrytera ingenjörer med rätt kompetens till företaget. Det visar sig att knappt hälften, 48 procent, svarar att de lyckas locka ingenjörer med rätt kompetens. Övriga, 52 procent, svarar att de inte lyckas rekrytera rätt kompetens eller inte vet om de får tag i ingenjörer med rätt kompetens.

Företagen kan genom att skapa en långsiktig plan ge ökade förutsättningar att utveckla befintlig personal och tidigt identifiera framtida behov av ny kompetens som behövs för den framtida tillväxten.

Lyckas företaget locka ingenjörer med rätt kompetens till företaget?

GYNNSAMT LÄGE FÖR INVESTERINGAR OCH FORSKNING I KUNSKAPSINTENSIVA BRANSCHER

De positiva siffrorna på investeringar inom högteknologi och kunskapsintensiv produktion under 2014 pekar på att de starka industriföretagen i Sverige har möjlighet att förstärka sin konkurrenskraft och bidra till jobbtillväxt.

Vägen som flera storföretag redan nu stakat ut handlar om långsiktiga satsningar på forskning och utveckling i Sverige, där samarbete förstärks med forskningsinstitutioner och forskningsinstitut. Satsningar sker också på att utveckla innovativa samverkansmiljöer där små företag erbjuds delta i samarbeten. Detta kan leda till korsbefruktning och synergier där de små får draghjälp av de stora med forskningskompetens och kvalitetsutveckling. Och de stora får in nya idéer som kan bidra till företagets förnyelse.

En utmaning är att säkerställa tillgången till kompetenta ingenjörer. Detta ställer krav på långsiktiga planer och framförhållning. Utan tillgång till kvalificerade ingenjörer som kan utveckla nya produkter och tjänster blir det svårt att konkurrera långsiktigt. Därför blir en viktig faktor att satsa på personalens kompetensförsörjning, vilket också skapar förutsättningar för att vara en attraktiv arbetsgivare och att kunna rekrytera de ingenjörer som behövs för företagets utveckling.

”Den långsiktiga utvecklingen är viktig på Scania. Innovation och teknisk förnyelse är en betydelsefull faktor som bidrar till ökad konkurrenskraft och långsiktig utveckling. Därför satte ledningen på Scania 2003 ett mål på att vi skulle göra mer än 100 patentansökningar årligen. Detta lyckades vi med 2005. År 2011 var siffran uppe i 200 och 2014 ansökte Scania om 357 nationella patent. Att från ledningen tydligt uttala ett mål om ökade patentansökningar betyder en ökad ambitionsnivå inom forskningsområdet. Mer tid behöver avsättas för forskning i den absoluta framkanten. Risken med en kvartalsinriktad styrning är att det leder till snabb avkastning, men hindrar konkurrenskraft på sikt. Med en ägare som är insatt i branschen och har ett långsiktigt intresse för bolagets framgång blir det möjligt att öka fokus på forskningen.

I det långsiktiga arbetet är det också betydelsefullt att sätta mål för att tillvarata utvecklingskraften och kompetensen hos företagets personal. Detta gör vi på Scania genom kompetensplaner där tydliga mål på lång sikt finns för att utveckla företagets ingenjörer och skapa en attraktiv arbetsplats.”

Lisa Lorentzon, Scania

”AstraZeneca fortsätter satsa på forskning och utveckling i Mölndal. Centrumet i Mölndal har genom åren varit innovativt och ligger bakom många av AstraZenecas viktigaste produkter. Mölndal är utvalt till ett av tre primära forskningscentra inom AstraZeneca tack vare de förutsättningar som finns för samarbeten och rekryteringar.

AstraZeneca Mölndal har numera även öppnat upp för externa företag inom AZ Mölndal BioVenture Hub. BioVenture Hub är ett samarbete mellan AstraZeneca, Västra Götalands Regionen, Business Region Göteborg, Carl Bennet och VINNOVA. BioVenture Hub erbjuder en R&D hub för biotech företag och akademiska forskningsgrupper.”

Hans Greberg, Astra Zeneca Mölndal

En annan utmaning är långsiktighet hos företagens ledning och ägare, där en nyckelfaktor är viljan att våga beställa och utveckla "det som inte finns". Det långsiktiga perspektivet öppnar upp för tekniksprång och långsiktig konkurrenskraft som skapar förutsättningar även i framtiden för nya jobb och välstånd i Sverige. Det låga ränteläget bidrar i dagsläget till en lägre kostnadsnivå för investeringarna.

Innovationsförmågan med satsningar på patent och innovation har historiskt lett till hög teknologisk konkurrenskraft i Sverige. Både Tre Boston Consulting Group och McKinsey & Company pekar på behovet av att fortsätta prioritera innovation och innovationsproduktivitet för att säkra tillväxten, de nya jobben och välståndet i Sverige. En möjlighet för företag i Sverige är specialiserade produkter och tjänster, där personalens innovationsförmåga och höga kunskapsnivå skapar förutsättningar för fortsatt internationell konkurrenskraft.

"Sandvik avsätter en del av sin forskningsbudget för fri forskning eller så kallat skunk work för att skapa nya innovationer och öka kreativiteten. De har även gjort en strategisk satsning inom additive manufacturing (3D-printing) och skapat en forskningsgrupp dedikerat till detta i Sandviken. Sandvik Materials Technology har en avdelning för strategisk forskning för att stärka företagets konkurrenskraft inom utvalda områden. Sandvik har även infört en karriärmodell inom F&U för att möjliggöra en långsiktig karriär som forskare."

Mats W Lundberg, Sandvik Materials Technology EMEA AB

"Volvo Cars verkar på den internationella bilmarknaden. Företag från etablerade industrinationer tävlar med nya utmanare från världens alla hörn. Kinesiska Geely har sedan 2010 lyckats lyfta företaget med en styrelse och en företagsledning som har sin bas i Sverige och Göteborg. Många beslut tas nu närmare de ingenjörer som är med och utvecklar tekniken.

Volvo Cars har fått en jobbtillväxt. De faktorer som skapat skillnad är att Volvo Cars har en ägare som vill satsa långsiktigt och att ingenjörernas kompetens och innovationsförmåga tillåts blomma."

Magnus Sundemo, Volvo Car Produktion

"Det svenska försvaret och Saab har en lång historia av stora gemensamma utvecklingsprojekt som skapat världsledande produkter.

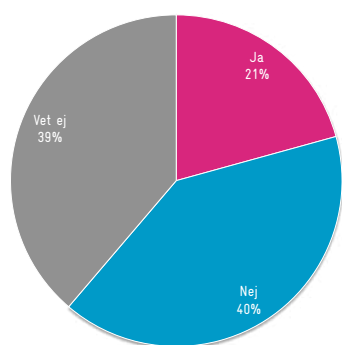
Beställningarna från försvaret leder till utveckling av ny världsledande teknik och lösningar."

Lars Svensson, SAAB

DET SAKNAS LÅNGSIKTIGA PLANER FÖR FÖRETAGENS KOMPETENSFÖRSÖRJNING

I enkäten till de förtroendevalda har en fråga ställts om företaget har en långsiktig plan för företagets kompetensförsörjning. Det visar sig att endast 21 procent av företagen har en femårig plan för kompetensförsörjningen. Övriga 79 procent saknar eller vet inte om de har någon långsiktig kompetensutvecklingsplan.

Har företaget en plan för vilket kompetensbehov som finns de kommande fem åren?

"Min upplevelse är att min inte riktigt har koll på den samlade kompetensen. Det blir lite brandsläckning nu snarare än långsiktiga rekryteringar och långsiktig kompetensutveckling."

"På kortare sikt kommer vi behöva förstärka kompetensen inom programmering av embeddes system genom "omskolning" av personal. På så lång sikt som fem år finns ingen plan."

"Har inte sett någon fem-årsplan. På kort sikt är kompetensbehovet statiskt, men en omställning till cloud behövs. "

"Vi skulle nog även behöva en långsiktig plan kring mixen av anställda med olika typer av kompetens för att kunna möta våra uppdragsgivares behov."

